

Magyar TDM Szövetség

**EGYSÉGES SZEMPONTRENDSZER
TÉRSÉGEK TURISZTIKAI POTENCIÁL
ALAPON TÖRTÉNŐ MÉRÉSÉHEZ**

2017. január 16.

ALAPVETÉSEK

2017. január 9-én folytatott megbeszélésen a Magyar Turisztikai Ügynökség felvázolta azon szándékát, hogy a 2016. évi CLVI. törvényben megfogalmazott állami feladatok kapcsán Magyarország turisztikai térségeit (desztinációit) meghatározó munkában a Magyar TDM Szövetséget tekinti szakmai partnerének. A közös munkának induló állomásaként a MTÜ Desztinációfejlesztések Koordinációjáért Felelős Igazgatóság munkatársai összeállítottak egy előzetes listát olyan jellemzően statisztikai mutatókról, melyek alapján vélhetően az egyes turisztikai fogadóterületek egymástól elhatárolhatók.

Az ajánlást a Magyar TDM Szövetség áttanulmányozta, tovább részletezte, melynek eredményét jelen dokumentum foglalja össze. A különböző mutatókat három nagy csoportba sorolta be eredetileg is az Igazgatóság, mely logikát változtatlanul hagytuk, ugyanakkor az egyes csoportokon belüli mutatókat nem feltétlenül azonos súlyozással figyelembe veendőnek tekintjük.

Az egyes csoportokon belül arra törekedtünk, hogy minden olyan tényezőt kiszűrjünk, mely torzítaná az eredményt, azaz a komplex pontozási rendszer alapján besorolt fogadóterületek a valós potenciáljukhoz képest jobb, vagy épp rosszabb helyzetbe kerülnének. A kijelölt adatok, vagy az azokból származtatott mutatók egyike sem alkalmas a turizmus jelenségének hibátlan leírására, ezt mindenképp fontosnak tartjuk előrebocsátani.

Az adatsorokból kiszámítandó érték nem fogja tükrözni sem a látogatók számára elsődlegesen motiváló, sem az őket fogadó helyiek által a turizmusnak köszönhető értékeket, aminek figyelembe vétele nélkül szakmai szemléletű lehatárolásról viszont csak erős fenntartások mellett beszélhetünk.

Ezért fontosnak tartjuk az elején világosan leszögezni, hogy ezen adatok számbavétele szükséges, de nem elégséges feltétel ahhoz, hogy egy térség létrejöhessen. Az elmúlt másfél évtized tapasztalata számunkra az, hogy a földrajzilag egybefüggő, közös földrajzi márkanév alá rendezhető, legalább 200-250ezer vendégéjszakát teljesítő terület lehet turisztikai térség – turisztikai desztináció -, amelyre nézve a térségben működő helyi szervezetek képesek egységes, lehetőleg markáns egyedi kínálati profilt (USP) definiálni és hajlandóak azt mind a termékfejlesztésben, mind pedig a kommunikációban egyenként is és közösen is meghatározónak tekinteni. Azaz a térségek lehatárolása a következő néhány szempont alapján kell, hogy megtörténjen elsődlegesen:

- 200ezer vendégéjszaka
- egységes és egyedi, minél unikálisabb profil megléte vagy kialakításának lehetősége
- márkázható földrajzi név, adott esetben külföldön is
- a térségben érdekeltek (stakeholder-ek), érintettek közös akarata

Amennyiben a felsorolt négy szempont mindegyike egyértelműen biztosítva van, utána érdemes a további pontosítás érdekében a következő oldalakon bemutatott pontozásos rendszert alkalmazni.

I. VONZERŐALAPÚ MUTATÓK

elnevezés	pontozás tartalma, elve	max. pontszám	megjegyzések:
vonzerőaudit	1 pont =legalább 3 térségi szintű, 2 pont =leglább 2 országos szintű, 3 pont =leglább 1 nemzetközi szintű vonzerő	3	térségi szintű: 50 km-en belül tartózkodó turisták is látogatják+100 km-en belüli lakosság is látogatja (exkl. helyiek), országos szintű: belföldi turisták döntését befolyásoló attrakció, vonzerő, nemzetközi: látogatók legalább 40%-a bizonyíthatóan külföldi állampolgár
látogatószám	belépőjegy/működési nap (db), belépőjegy/rendezvény (db) vagy benevezett résztvevők száma/rendezvény (db)		belépőjeggyel bizonyítható létszámadatokra kell támaszkodni, a sportrendezvényeknél a regisztrált nevezők száma
látogatóközpontok	1=100 alatt, 2=101-300 között, 3=301 felett	3	
múzeumok, kiállítóhelyek	1=20 alatt, 2=21-50 között, 3=51-150 között, 4=151-250 között, 5=251-350 között, 6=351 felett	6	
termál/gyógy/élmény- fürdők (OEP is)	1=250 alatt, 2=251-500 között, 3=501-750 között, 4=751-1000 között, 5=1001-1500 között, 6=1500 felett	6	
strand, uszoda	1=500 alatt, 2=501-1000 között, 3=1000 felett	3	
kulturális rendezvények átl.látogatószáma	200-ig 0, 1=201-500 között, 2=501-1000 között, 3=1000-1500 között, 4=1501-3000 között, 5=3001-6000 között, 6=6000 felett	6	ide tartoznak: komoly- és könnyűzenei, színházi, néprajzi, művészeti, tudományos rend.-k éves résztvevői, osztva a rendezvények számával
gasztró rendezvények átl. látogatószáma	200-ig 0, 1=201-500 között, 2=501-1000 között, 3=1000 felett	3	ide tartoznak: ilyen-olyan főzőfesztiválok, bornapok/hetek/hónapok/kóstolók, sörös, pálinkás, helyi termékes, kolbászos több mint 1 napos rendezvények, NEM tartozik ide: rendszeres jelleggel nyitva tartó piacok
sportrendezvények átl. látogatószáma	200-ig 0, 1=201-500 között, 2=501-1000 között, 3=1000 felett	3	ide tartoznak: amatőr és profi sportesemények, melynek résztvevői vendégéjszakát generál az adott helyen + az amatőr sportesemények, teljesítménytúrák,

egyéb rendezvények átl. látogatószáma	200-ig 0, 1=201-500 között, 2=501-1000 között, 3=1000 felett	3	futóversenyek és tsai, melyre a résztvevők legalább 40%-a 50 km-es körzetnél távolabbi területről is nevez be ide tartoznak: előző 3-ba nem besorolt 24 órát meghaladó rendezvények, melyek látogatóinak legalább 40%-a 50 km-es körzetnél távolabbi területről érkezik
túraútvonalak	működési területen kialakított, vagy áthaladó kiépített/kijelölt és karbantartott (!!!) túra-, kerékpáros, lovas, vízi útvonal van= 1 pont/típus	4	a későbbiekben, ha általános lesz a forgalomszámláló kihelyezése, akkor az indikátor változtatandó
turisztikai szolgáltatások száma	10 alatt 0 pont, 1 pont =10-15 között, 2 = 16-20 között, 3 = 21-25 között, 4 = 26-30 között, 5 = 30 felett	5	a látogatószámánál szerepelők és a szálláshelyek kivételével a többi jelent 1-1 pontot - azaz <u>ha van, akkor 1 pont, ha nincs, akkor 0</u> -, majd azt összesítve szerezhető beszámítandó pontszám. A figyelembe veendőkhöz: melegkonyhás hagyományos üzemelésű étterem, melegkonyhás büfé, kávézó, cukrászda, drink bár, pizzéria, éjszakai bár, salátabár, reggelizőhely, kerékpárkölcsonzó, kerékpárszervíz, autókölcsönző, sportszerkölcsonzó, tenispálya, squash, csónakkikötő, vitorlásokikötő, sétahajóparat, látogatható vár vagy kastély (belépőjegyes, nem szálloda), NP terület belépőjegyes, turisták által látogatható kézműves műhely, borút, borkóstolót kínáló borpincészet, turisták által látogatható gazdaság, gokart, kalandpark, nordic walking pálya, felnőtt játszótér fitness park, szakvezetővel vagy idegenvezetővel szervezett heti min. 3 garantált program, min. 150 fős konferenciaközpont, beutaztató utazási iroda, szállásközvetítő iroda, turisztikai kártyarendszer helyben v. térségben, térségi turisztikai buszjárat.
vendéglátóhelyi látogatottsági átlagmutató	országos átlag (OÁ) +5% 0 pont, 1 pont = OÁ +5%-tól OÁx2 között, 2 pont = előző és OÁ x 3 között 3 pont = OÁ x 3 fölött	3	(lakónépesség/KVLH-ek száma)=L, (vendégek száma/KVLH-ek száma)=T, az L és T értékek átlagát viszonyítjuk az ugyanígy kiszámolt országos átlaghoz

rendezvények száma	amennyiben fizetős rendezvény is van, akkor +1 bónusz pont, ha csak ingyenes, akkor -1 büntetőpont jár	+1/-1	
kulturális	0=évi 5 alatt, 1=5-10 között, 2=11-15 között, 3=15-nél több	3	ide tartoznak: komoly- és könnyűzenei, színházi, néprajzi, művészeti, tudományos rend.-k
gasztro	0=évi 5 alatt, 1=5-10 között, 2=11-15 között, 3=15-nél több	3	ide tartoznak: ilyen-olyan főzőfesztiválok, bornapok/hetek/hónapok/kóstolók, sörös, pálinkás, helyi termékes, kolbászos több mint 1 napos rendezvények, NEM tartozik ide: rendszeres jelleggel nyitva tartó piacok
sport	0=évi 5 alatt, 1=5-10 között, 2=11-15 között, 3=15-nél több	3	ide tartoznak: amatőr és profi sportesemények, melynek résztvevői vendégéjszakát generál az adott helyen + az amatőr sportesemények, teljesítménytúrák, futóversenyek és tsai, melyre a résztvevők legalább 40%-a 50 km-es körzetnél távolabbi területről is nevez be
egyéb	0=évi 5 alatt, 1=5-10 között, 2=11-15 között, 3=15-nél több	3	ide tartoznak: előző 3-ba nem besorolt 24 órát meghaladó rendezvények, melyek látogatóinak legalább 40%-a 50 km-es körzetnél távolabbi területről érkezik
védett természeti terület	1 = van	1	
világörökségi helyszín	1 = világörökségi helyszín	1	

Összesen erre a kategóriára 63 pont szerezhető maximálisan,. Minden esetben törekedtünk arra, hogy objektíven előállítható, vagy bizonyítható legyen az adatgyűjtés, mert különben a mutató nem éri el a célját.

A könnyen beazonosítható és átlátható pontszorozást követően a vonzerőkategóriák súlyozásánál azt vettük figyelembe, hogy egy térségi szintű desztináció esetében a turisták döntésének befolyásolásában kiemelt szereppel bír a turisztikai szolgáltatások és a rendezvények, események minél szélesebb spektruma. A súlyozásnál a vonzerőaudit értékét 10-szeres szorzóval, a szolgáltatásokét 20-szoros szorzóval kell figyelembe venni. Ez így alakítja az összegyűjtött pontszámot:

$$(3 \times 10) + 33 + 4 + (5 \times 20) + 3 + 12 + 1 + 1 + 1 \text{bónusz} = \underline{\underline{185 \text{ pont}}}$$

II. TURISZTIKAI MUTATÓK

elnevezés	pontozás tartalma, elve	max. pontszám	megjegyzések:
vendégéjszakák száma	250ezer alatt 0 pont, 1 = 250.001-500.000 között, 2 = 500.001-750.000 között, 3 = 750.001-1m között, 4 = 1.000.001-1,5m között, 5 = 1.500.001-2m között, 6 = 2m VÉJ felett	6	a térséghez tartozó összes településen regisztrált kereskedelmi és egyéb üzleti célú szálláshelyeken eltöltött éjszakák száma, az önkormányzatnál regisztrált adatokat alapul véve (ennek oka, hogy a KSH jelentős késéssel jelenteti meg az egyéb üzleti célú egységek adatait, ami nem teszi lehetővé az időbeni pontos tájékoztatást)
vendégérkezések száma (KSH: vendégek száma)	50e alatt 0 pont, 1 pont = 50.001-100.000 között, 2 pont = 100.001-150.000 között, 3 pont = 150.001-200e között, 4 pont = 200e felett	4	mindkét fő típus adatának összesítésére van szükség
külföldi vendégek aránya	10%alatt 0, 1 pont = 10,001-13% között, 2 pont =13,001-16% között, 3 pont =16,001-19% között, 4 pont =19,001-22%, 5 pont =22,001-25% között, 6 pont =25,001-30% között, 7 pont =30,001-35% között, 8 pont =35,001-40% között, 9 pont =40,001-45% között, 10 pont =45% felett	10	előző kategórián belüli arány, nem a vendégéjszakák esetében
szálláshelyek típusai	3 alatt 0 pont, 1 pont = 3 típus, 2 pont = 4 típus, 3 pont = 5 vagy 6 típus +1 bónuszpont, ha minden szálloda be van sorolva a HotelStars Unionba	3	kategóriánként 1 pont szerezhető, majd az összesített pontszám alapján szerezhető max. 3 pont: egyéb üzleti célú, szálloda, panzió, üdülőláza, kemping, közösségi szálláshely

férőhelykapacitás	1000 alatt 0 pont, 1 pont =1000-5000 között, 2 pont = 5001-10000 között, 3 pont =10001-15e között, 4 pont =15001-20ezer között, 5 pont = 20ezer felett	5	kereskedelmi és egyéb üzleti célú adatai összesen
tartózkodási idő	2 éj alatt 0, 1 pont =2,0-2,19 között, 2 pont = 2,2-2,39 között, 3 pont = 2,4-2,59 között, 4 pont = 2,6-2,99 között, 5 pont = 3 éj felett	5	összes szálláshelyre és az egész térségre kiszámolandó adat vehető figyelembe
IFA bevétel	100 Ft/fő alatt 0 pont, 1 pont =101-300 között, 2 pont = 301-600 között, 3 pont =601-1000 között, 4 pont =1001-1500 között, 5 pont =1500 felett	5	lakosságszám arányosan, Ft/1 lakos (alap: lakónépesség), csak a turisták által befizetett összeg az <u>önkormányzati adatok alapján</u>

Összesen erre a kategóriára 38 pont szerezhető és 1 bónuszpont maximálisan. Minden esetben törekedtünk itt is arra, hogy objektíven előállítható, vagy bizonyítható legyen az adatgyűjtés, mert különben a mutató nem éri el a célját. Tapasztalataink alapján az önkormányzati adatok jóval hamarabb elérhetőek és jóval hitelesebbek, mint a KSH adatállományában, ahol sok a becsült adat, mint például a NAV-tól átvett idegenforgalmi adó esetében.

A könnyen beazonosítható és átlátható pontszámozást követően a turisztikai mutatók súlyozásánál azt vettük figyelembe, hogy egy térségi szintű desztinációk összehasonlítása és a turisták preferenciájának nyomon követhetősége érdekében az elért nyers pontszámokat itt is finomítani szükséges. A súlyozásnál a vendégéjszakák értékét 15-szörös szorzóval, a vendégérkezéseket 3-szoros szorzóval kell figyelembe venni. Ez így alakítja az összegyűjtött pontszámot:

$$(6 \times 15) + (4 \times 3) + 10 + 3 + 5 + 5 + 5 = \mathbf{130 \text{ pont} + 1 \text{ bónuszpont}}$$

III. FÖLDRAJZI ÉS INFRASTRUKTURÁLIS MUTATÓK

elnevezés	pontozás tartalma, elve	max. pontszám	megjegyzések:
Tourinform iroda / információs iroda	összesen 1 iroda működik a térségben az 0 pont, 1 pont = 2 db egész éves működésű iroda, 2 pont = 2 egész éves nyitva tartású iroda mellett legalább 1 szezonális is működik +1 bónuszpont, ha a folyamatos információadás eszközei folyamatosan biztosítottak (letölthető applikáció, touchinfo, kihelyezett QR kód, stb.)	3	
iroda látogatottsága	20ezer/év alatt 0, 1 pont = 20-30ezer között, 2 pont = 30-40ezer között, 3 pont = 40-50ezer között, 4 pont = 50-60ezer között, 5 pont = 60ezer felett	5	éves személyes látogatószám + konkrét infokérések száma kizárólag keresleti oldalról érkezők esetében
TDM szervezet	nincs min. 2 helyi szintű regisztrált szervezet 0 pont, ha a helyi szervezetek átlagos rep.-i mutatója legalább 20%, azért 1 pont jár, 20,001-30% között 2 pont, 30,001-40% között 3 pont, 40,001-50% között 4 pont, 50,001-60% között 5 pont, 60,001-70% között 6 pont, 70% felett 7 pont, +3 bónuszpont jár, ahol működik a helyieket összefogó térségi TDM szervezet is	10	reprezentáltsági mutató: turisztikai szolgáltatók számára vonatkoztatva, szervezetenként számolandó ki, majd az átlagolandó a desztináció területére vonatkoztatva TDM szervezetnek csak a NGM/NFM regisztrációban szereplőket lehet figyelembe venni
közlekedési kapcsolatok	a kapcsolatok megléte 1-1 pontot jelent: gyorsforgalmi út áthalad a desztináción vagy eléri a legnagyobb települését, autópálya érinti a térséget, vagy áthalad rajta, magángépek naplemente előtti fogadására alkalmas repülőtér van a térségben, kiépített kerékpárúton legalább 20 km megtehető a települések között, kijelölt lóval bejárható útvonal legalább 50 km a térségben, a térségben kijelölt túraútvonal hossza legalább 60 km, a térségben található folyók alkalmasak vízitúrázásra.	7	

Összesen erre az elemre 25 pont szerezhető. A sikeres turisztikai desztináció menedzsment szempontjából meghatározó, hogy a legalsó szintektől az országos szintig kiépüljön a turizmusirányítás és a turisztikai marketing kommunikáció gyors és hatékony rendszere. Ennek érdekében a súlyozásnál a TDM szervezeteket súlyozzuk kiemelten, azaz duplázva. A súlyozással a szerezhető pontszámok a következőképpen alakulnak:

$$3 + 5 + (10 \times 2) + 7 = \underline{\mathbf{35 \text{ pont}}}$$

JAVASLAT A DESZTINÁCIÓS SZINTEK PONTSZÁMÁRA

A három komponens alapján összesen – (185+130+35) - 350 pont szerezhető. Az előbb is említett teljes struktúra működőképességének feltétele, hogy erős, biztos alapokon álló, szakmai kompetenciákat koncentráló helyi szintű desztináció menedzsment szervezetek működjenek minden településen, területen ahová érkeznek a turisták. Ez a szint elsősorban a vendégfogadási, látogatómenedzsment és termékfejlesztési feladatokat látja el, az ő esetükben jóval kevesebb jelentősége van az itt felsorolt mutatók egy részének.

Ennek megfelelően az alábbi besorolási rendszert javasoljuk:

- I. helyi szintű turisztikai desztináció: 60%, azaz min. 210 ponttól
- II. térségi szintű turisztikai desztináció („ezüst térség”): 80%, azaz min. 280 ponttól
- III. kiemelt turisztikai – fejlesztési - desztináció („arany térség”): 90%, azaz min. 315 ponttól.

Az általunk felvázolt szempontrendszerből hiányzik néhány, amelyik a szövetség számára átadott anyagban szerepelt. Ennek bizonyos esetekben az volt az oka, hogy nem hozható közvetlenül összefüggésbe az egyes fogadóterületek turisztikai potenciáljával, vagy nem biztosítható a pontos és megbízható adatok összegyűjtése.